

ANDREA WIEGMAN

1973
www.secondsight.nl
andrea.wiegman@secondsight.nl

97 Geschiedenis
1995-1997
1993
1995
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012

tekst: Han Ceelen
beeld: Kees Huimmel

TRENDWATCHERS ER WORDEN VAN AMSTERDAMIA

Volgens Andrea Wiegman verschilt haar werk niet wezenlijk van dat van een historicus of schrijver: 'Emile Zola is de beste trendwatcher ooit.'

'Dit is mijn belangrijkste inspiratiebron', zegt Andrea Wiegman, terwijl ze wijst op de uitpuilende boekenkast in haar woonkamer. Ook een verdieping lager, in de garage van haar grachtenwoning, die tijdelijk dienst doet als kantoor, wemelt het van de boeken en tijdschriften. Er liggen edities van haar eigen blad *Second Sight*, het platform waarmee ze zich als trendwatcher manifesteert. Maar ook exemplaren van *The New York Review of Books*. 'Natuurlijk bestaat mijn werk voor een groot deel uit praten, reizen en kijken', zegt Wiegman, terwijl ze haar roze iPhone het zwijgen oplegt. 'Maar vervolgens trek ik me altijd weer graag even terug in mijn studeerkamer.'

Lezen deed Wiegman als opgroeiend kind in Huizen al graag. 'Als ik bij mijn oma kwam, was het eerste wat ik deed haar tijdschriften verslinden.' Als middelbare scholier raakte ze in de ban van de grote literatuur, van de Russen tot Kafka. Een talenstudie lag voor de hand, maar dat vond ze te weinig inhoudelijk. Dus werd het Geschiedenis. Natuurlijk in Amsterdam: 'Daar moest ik heen, daar gebeurde het.' Wiegman bewaart uitstekende herinneringen aan haar studietijd. 'Ik genoot van mijn studie en ik genoot van het leven. Ik was lid van het corps, maar ik haalde ook goede cijfers.' Vanuit haar liefde voor de letteren, stelde ze een vakkenpakket samen waarin

de nadruk lag op cultuurgeschiedenis. 'Ik gebruikte boeken om onderzoek te doen naar de tijdgeest, al zag ik dat zelf toen nog niet zo scherp. Zo heb ik een paper geschreven over Emile Zola's romans over Parijs. Ik vind hem nog steeds een van de beste trendwatchers ooit. Geweldig hoe hij uit verschillende oogpunten de maatschappij beschreef.' Haar eindschrijft, die werd begeleid door de Amerikaanse hoogleraar Arthur Mitzman, ging over een Frans anarchistisch tijdschrift dat verscheet na de Commune. Daarin zag ze veel ideeën die tegenwoordig weer verkondigd worden binnen de Occupy-beweging. Intussen had ze ook nog tijd om met haar vriendje een bedrijfje op te zetten.

Toch sloeg bij Wiegman rond het eind van haar studie de twijfel toe. 'De meeste van mijn vriendinnen studeerden Economie of Rechten. Bij hen stonden de headhunters op de stoep, ook al lagen ze de halve dag video's te kijken. Bij mij niet: er zijn geen pasklare banen als je Geschiedenis hebt gestudeerd.' Toen ze haar zorgen uitte op een feestje, zei iemand: 'Op korte termijn heb je het zwaarder, maar op lange termijn heb je het beter.' Uiteindelijk kreeg hij gelijk, lacht Wiegman. Maar daar gingen wel vijftien jaar keihard werken overheen.

Haar eerste stap richting haar huidige baan zette ze toen ze reageerde op een advertentie in *Folia* waarin een uitgever werd gevraagd. Het bleek te gaan om iemand die een blad wilde opstarten over trendwatching. 'Dat zei me niets, behalve dat ik wel eens een interview had gezien met trend forecaster

ANDREA WIEGMAN

'De kunst is om ervoor betaald te krijgen'

Lidewij Edelkoort. Maar ik proefde wel dat dit een kans was om mijn zakelijke talent te combineren met mijn liefde voor inhoud en tijdgeest.'

De eerste tijd deed ze niets anders dan andere trendwatchers interviewen en *Marketingtribunes* en *Adformaties* lezen. Toen het blad *Eye* eenmaal op de rails stond en werd overgenomen door uitgever VNU, volgde ze aan de Kunstacademie in Arnhem nog een opleiding Fashion Design & Strategy. 'Het was keihard investeren: doen, doen, doen. In principe zijn er misschien veel mensen die het in zich hebben om trendwatcher te worden. Maar de kunst is om er ook voor betaald te krijgen.'

Dat laatste is intussen het geval. Met *Second Sight*, de opvolger van *Eye*, is Wiegman uitgegroeid tot een van de toonaangevende stemmen in haar vakgebied. Haar geld verdient ze met lezingen en presentaties voor bedrijven, organisaties en opleidingen.

Aan haar studie Geschiedenis heeft Wiegman de laatste jaren meer dan ooit, zegt ze. 'Toen ik begon was trendwatching erg gerelateerd aan merken. Inmiddels gaat het ook voor bedrijven steeds meer om algemene visie en kennis. Daar weer ik met mijn historische achtergrond wel raad mee. Onlangs heb ik voor *Second Sight* mijn scriptiebegeleider Mitzman geïnterviewd. Hij vindt dat je je kennis van het verleden moet gebruiken om iets te doen voor het heden en de toekomst. Die visie op het vak is ook de mijne. Daar zou ik ooit nog wel eens wat mee willen doen aan de universiteit.'

Andere trendwatchers die aan de UvA studeerden: zie www.uva-alumni.nl/trendwatchers.

FRITS SPANGENBERG

'Als ik hoor dat zwart het nieuwe grijs is, denk ik: ja dag!'

Frits Spangenberg, oprichter van bureau Motivaction, baseert zijn observaties op onderzoek naar waarden. 'Die zeggen heel veel over iemands gedrag en keuzes.'

Frits Spangenberg ziet zichzelf niet als een trendwatcher in traditionele zin. Hij mag graag luisteren naar mensen als collega Lidewij Edelkoort, maar ze maken hem ook een beetje kregelig. 'Ze zetten hun observaties met veel kracht neer. Daarmee kunnen hun voorspellingen daadwerkelijk uitkomen. Als ik van die uitspraken hoor als "zwart is het nieuwe grijs" of "binnen wordt buiten", dan denk ik: ja dag!' Spangenberg is meer van de empirische aanpak. Hij baseert zijn observaties op onderzoek en

persoonlijke enquêtes. Eind jaren negenig introduceerde hij met zijn onderzoeksbureau Motivaction het Mentality-model in Nederland. Daarin worden mensen getypeerd aan de hand van acht categorieën, zoals kosmopolieten, postmaterialisten en opwaarts mobiele. 'De traditionele opdeling in leefrijd, opleiding en sekse voldeed niet meer', zegt Spangenberg. 'Ons waardensysteem zegt veel meer over het gedrag en de keuzes van mensen. In het begin werd ik voor gek versleten, maar tegenwoordig is ons model breed geaccepteerd. Zelfs de NOS heeft een eigen versie oorgeboots.'

Nieuwsgierig naar menselijk gedrag is Spangenberg al zolang hij zich kan heugen. 'Mijn vader was marineofficier voordat hij in Eindhoven bij Philips ging werken. Mijn familie heeft altijd veel geïmigreerd. Daardoor was ik al op jonge leeftijd geïnteresseerd in andere mensen, landen en culturen. Om die reden ben ik in 1968 ook Sociologie gaan studeren aan de UvA. Het leek mij een hele

open menstudie. En Amsterdam was voor mij de enige wereldse stad in Nederland.'

Met de veronderstelde openheid van de studie viel het in het begin nogal tegen, herinnert Spangenberg zich. Als jong broekje nam hij meteen deel aan de Maagdenhuisbezetting. Maar de universiteit ademde nog de sfeer uit van de jaren vijftig. 'De lesstof was mathematisch en theoretisch, en sloot totaal niet aan bij de arbeidsmarkt. De sfeer was paternalistisch. Alles werd bepaald door het gezag. Dat veranderde pas langzaam door hoogleraren als de veel te vroeg overleden Rudy Koopmans. Die stond midden in het leven en integreerde de maatschappelijke veranderingen in zijn lessen. Hij schreef daar ook een boekje over: *Tegenpauze brengt ons verder*.'

Veel indruk maakten ook de colleges van Norbert Elias, de wereldberoemde Joodse socioloog die door professor Johan Goudsblom naar Amsterdam was gehaald. Vooral de interactie tussen de twee mannen was mooi om te zien, zegt Spangenberg: 'Goudsblom was een imposante verschijning, Elias een klein mannetje. Maar uit hun lichaamstaal sprak een enorm respect voor elkaar. Ik hoor Elias nog steeds zeggen: "And how did they come to these changes?" Dat zinnetje keerde steeds terug.'

Een loopbaan aan de UvA was ook voor Spangenberg lange tijd een optie. Naast een deeltijdbaan als enquêteur, waarmee hij al tijdens zijn studie begon, werkte hij zeven jaar als socioloog aan de Faculteit der Geneeskunde. Maar toen hij begin jaren

tachtig een definitieve keuze moest maken, waren de omstandigheden aan de universiteit hem te pover. 'Materieel was er bijna niets mogelijk. Dat vond ik demotiverend. Daarom ben ik in 1984 met Motivaction begonnen.'

Die keuze heeft goed uitgepakt, zegt hij in zijn strak ingerichte kantoor aan de Amsterdamse Marnixkade. Bij het bureau werken intussen zo'n honderd mensen, en na een mislukte overnamepoging in 2001 staan de zaken weer op de rails. Zelf heeft Spangenberg de laatste jaren een vrije rol, en bemoeit hij zich niet meer met het management. De tijd die hij daarmee uitspaart, vult hij met het geven van lezingen en het schrijven van boeken en opiniestukken. Hierin manifesteert hij zich als een trendwatcher met een missie. Aan de hand van zijn onderzoeksresultaten wijst hij bedrijven en overheden op hun kansen en bedreigingen. Zo mislukte volgens hem menige overheidsregeling omdat vrijwel alle ambtenaren postmaterialisten zijn. 'Zij denken aan het collectieve belang, willen de samenleving verbeteren. Ze kunnen zich niet voorstellen dat er ook berekenende burgers zijn die zelf beter willen worden van een regeling.'

Een ander stokpaardje van Spangenberg is het ontbreken van een langetermijnvisie. 'De regering is alleen bezig met haar regeerperiode, grote ondernemingen met hun koersen. Maar we moeten nu besluiten nemen voor over twintig, dertig jaar!' Over de toekomst van zijn bedrijf maakt Spangenberg zich minder zorgen. 'Ik ga zelf door zo lang ik gevraagd word, en de kwaliteit van de mensen die we binnenkrijgen is heel hoog. Studies als Sociologie zijn tegenwoordig veel beter op de dagelijkse praktijk afgestemd dan in mijn tijd.'